

Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
info@fin.ee

Teie: 12.09.2025 nr 1-1-10.1/4034-1
Meie: 22.09.2025 nr 1-11.2/1814

Luminor Bank AS arvamus maksukorralduse seaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Austatud rahandusminister,

Täname võimaluse eest avaldada arvamust maksukorralduse seaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta.

Luminor peab väga oluliseks pangasaladuse kaitset. Pangasaladusena käsitatakse kõiki andmeid ja hinnanguid, mis on krediitiasutusele teatavaks saanud tema või teise krediitiasutuse kliendi kohta, mistõttu on pangasaladuse konfidentsiaalsuse säilitamine oluline, et tagada kliendi ja panga vahelist usaldussuhet. Pangasaladuse riive peab olema sobiv, vajalik ja mõõdukas.

Maksu- ja Tolliameti ning Rahapesu Andmebüroo eesmärgid põhiülesannete täitmisel on legitiimsed. Maksude kogumine ning raske- ja majanduskuritegevuse vastane võitlus on vajalik, et tagada Eesti põhiseaduslik kord ja põhiõiguste kaitse. Teatud juhtudel peab olema asutuste ligipääs pangasaladusele kiire ja ulatuslik, ühtlasi on sellisel juhul vajalik tagada ligipääsu õiguspärasuse piisav kontroll, kuivõrd eraõiguslikud subjektid nagu näiteks pangad ei saa teostada kontrolli järelevalve-, uurimis- ja muude asutuste tegevuse üle.

Rahapesu Andmebüroo kogutud andmete ja toimingute konfidentsiaalsus

Eelnõuga nähakse ette **RahaPTS § 51** täiendamist, mis reguleerib rahapesu, terrorismi rahastamist või sellega seotud kuritegusid puudutavate teadete konfidentsiaalsust. RahaPTS § 51 pealkiri ja asukoht seaduses seob selle samas peatüki §-s 49 teatamiskohustusega. Samas seaduse täienduse sisu nõuab kohustatud isikutelt, seal hulgas pankadelt RAB-i päringute konfidentsiaalsena hoidmist, mis on seotud järgmistega RAB-i ülesannetega:

- 1) rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning sellele viitava teabe vastuvõtmine, kogumine, väljanõudmine, registreerimine, töötlemine, analüüsimine ja edastamine (RahaPTS § 54 lg 1 p 1);
- 2) Strateegiline analüüs (RahaPTS § 54 lg 1 p 2);
- 3) RAB-i rahvusvaheline suhtlus (RahaPTS § 54 lg 1 p 8);
- 4) RahaPTS-is sätestatud väärtegade menetlemine (RahaPTS § 54 lg 1 p 9);
- 5) Menetlused, mis on seotud RAB-i poolt väljastavate tegevuslubadega (RahaPTS § 54 lg 1 p 10).

Seletuskirjas on selgitatud konfidentsiaalsuskohustust FATF soovitustega, kuid need soovitusel puudutavad rahapesu ja terrorismi rahastamist puudutavaid teateid ja nende lahendamiseks esitatud päringuid, mis katab ülal olevast loetelust täielikult ainult punkti üks ja osaliselt punkti kolm. Teiste viidete otsene seotus teatamiskohustusega pole ilma täiendava selgituseta mõistetav. Isiku enda võimalus kontrollida enda kohta käivate andmete kasutust on mõõdapääsmatu eeldus, et tagada isiku võimalust

oma õigusi kaitsta. Panga ja kliendi vahelist usalduslikku suhet toetab kui pank ja riigiasutused saavad kliendile avaldada võimalikult suures ulatuses informatsiooni tema kohta käiva andmetöötluse kohta.

Strateegiliseks analüüsiks edastatavate andmete puhul nähakse eelnõuga ette täielikku ja alati kohaldatavat konfidentsiaalsuse nõuet. Selliseks analüüsiks võib tulevikus vaja olla isikuandmete töötlust panga poolt enne RAB-ile esitamist ja/või paljude klientide kohta käivate andmete edastamist RAB-ile. Strateegilist analüüsi reformiv seaduseelnõu on praegu Riigikogus uuesti arutlusel. Selle eelnõu seletuskirja leheküljel 3 on sõnastatud: *“Asjakohase regulatsiooni väljatöötamisel peetakse silmas, et taotletav eesmärk ei riivaks ebaproportsionaalselt isikute põhiõigusi ning et isikuandmete töötlemise käigus oleks kasutusel kõik meetmed, mis aitavad välistada üleliigset andmetöötlust, ja tagada selle läbipaistvus vajalikus ja võimalikus ulatuses.”*. Käesolevas eelnõus tehtav ettepanek vähendab strateegilise analüüsi andmetöötluse läbipaistvust. Kui rahapesu ja terrorismi rahastamist puudutavate teadete jaoks andmetöötluse osas saab klient eeldada, et kui ta tegevus ei ole äratanud kahtlust, siis pole ka tema andmeid RAB-ile edastatud. Strateegiliseks analüüsiks kogutakse andmeid vastavalt analüüsi vajadustele. Valimisse sattumine ei pruugi sõltuda kliendi tegevusest ja ei pruugi olla läbipaistev ega kontrollitav kliendi jaoks. Seadusandja peaks konfidentsiaalsuskohustuse negatiivseid mõjusid hinnates arvesse võtma, et kui kehtestatakse absoluutne konfidentsiaalsuskohustus ülalnimetatud punktis, siis klientide päringud pankadele ja teistele kohustatud isikutele saavad alati sama vastuse, milleks on, et teenuseosutaja ei saa avalikustada, kas päringuid RAB-i poolt on tehtud, sõltumata sellest, kas isiku suhtes on RAB päringu teinud või kas üldse RAB on strateegilise analüüsi eesmärgil isikuandmeid puudutavaid päringuid teinud. Isegi kui kliendi andmeid ei koguta ega töödelda jääb kliendile teadmatus, kas tema põhiõigusi on riivatud strateegilise analüüsi eesmärgil. Seaduses peaks olema oluliselt täpsemalt sätestatud, mis juhtudel ei või andmesubjektile edastada informatsiooni, et tema andmed on strateegilise analüüsi otstarbeks edastatud.

RahaPTS § 54 lõike 1 punkt 9 ütleb, et RAB peab täitma rahvusvahelise sanktsiooni seadusest tulenevaid ülesandeid. Konfidentsiaalsuskohustuse laiendamine kõikidele RSanS-is kehtestatud ülesannetele, on samade puudustega nagu kehtivas KAS-is olev üldine viide RahaPTS-i ülesannete täimisele, mida käesoleva eelnõuga soovitakse lahendada ehk teisisõnu pole läbipaistev, kontrollitav, selge ega üheselt mõistetav. Näiteks kohustab see konfidentsiaalsena hoidma päringuid, mis on seotud aruannete, sunniraha, väärtemenetlust ja järelevalvet puudutavate ülesannetega. Eelnõu järgi kui RAB teeb päringu seoses RahaPTS alusel teostatava järelevalvemenetlusega, siis ei kohaldu konfidentsiaalsuskohustus pangale, kuid kui päring on seotud RSanS alusel teostatava järelevalvega, siis kohaldub konfidentsiaalsuskohustus pangale. Palume täpsustada normi ja tagada ühetaoline lähenemine RSanS-is ja RahaPTS-is.

Meie hinnangul on kaheldav piiritlemata üldise konfidentsiaalsuskohustuse sätestamine RahaPTS § 54 lõike 1 punktis 10 sätestatud väärtegade menetlemise ülesande tarbeks tehtud päringute kohta. Palume eemaldada RahaPTS §-st 51 viite § 54 lõike 1 punktile 9, kuna väärtemenetluse üldküsimumused on ammendavalt reguleeritud väärtemenetluse seadustikus.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses tehtavate muudatuste selgus ja ühesus

Õiguskantsler tegi oma 01.07.2025 Riigikogule saadetud kirjas neli ettepanekut. Kolmas ettepanek oli panna seadusesse selgelt ja üheselt kirja riigiasutuste õigus pangakonto väljavõttega tutvuda. Neljas ettepanek oli järgmine: *“Palun edaspidi sätestada põhiõiguste piirangud selgelt ja vältida ebamäära st sõnastust, mis jätab piirangu eesmärgi, olemuse ja intensiivsuse seaduse rakendaja otsustada. Mida tõsisem on põhiõiguse piirang, seda täpsem ja selgem ning adressaatidele arusaadavam peab olema norm. Põhiseaduse kohaselt peab kõik põhiõiguse piiramisega seotud sisulised ja olulised küsimused otsustama Riigikogu.”* Luminori hinnangul Rahandusministeeriumi poolt kooskõlastamiseks esitatud eelnõu vajab nende eesmärkide täitmiseks täiendamist.

Seaduses on kasutatud sõnastust **“saldo”** ja **“konto saldo”** ning **“konto väljavõte”** ja **“pangakonto väljavõte”**. Kehtiva RahaPTS § 81 sõnastus ega kavandatavad muudatused ei kasuta sama sõnastust,

mida kasutab täitmisregistri põhimäärus. Krediidi- ja finantseerimisasutuse kohustuse määratlemisel on RahaPTS § 81 lõikes 1 kasutatud sõnastust “vähemalt”. RAB-i teabe nõudmise õigust andev RahaPTS § 58 lõige 1¹ viitab §-le 81. RAB on viidanud, et nende arusaam õigusest küsida enam kui §-s 81 nimetatud tulenes sõnast “vähemalt”. Õiguskantsler on selgitanud, et see arusaam on vale. Järelikult isegi, kui eelnõuga nõustutakse õiguskantsleri seisukohaga, et pärida saab täitmisregistrist ainult seda, mida seadus selgelt lubab, siis eelnõu ei eemalda võimalust sarnasteks mitmeti tõlgendusteks tulevikus. Seetõttu palume eemaldada RahaPTS §-st 81 sõna “vähemalt”, et oleks selge, mis on krediidi- ja finantseerimisasutuste kohustus ja mis on RAB-i õigus. Samuti ühtlustada RahaPTS, MKS ja täitmisregistri põhimääruse sõnastused, et oleks tagatud, et samade terminitega viidatakse samadele andmekoosseisudele.

Eelnõuga muudetakse **RahaPTS § 58 lõiget 1¹**, kuid lõikesse jäetakse sisse tekstiosa “*täitemenetluse seadustiku §-s 63¹ nimetatud elektroonilise arestimissüsteemi kaudu*”. Täitmismenetluse seadustiku § 63¹ on kehtetu alates 01.01.2024. . RahaPTS § 58 lõige 1¹ sätestab, et RAB-il on õigus saada RahaPTS § 81 lõigetes 1¹–1⁵ nimetatud andmeid. Eelnõu seadusena jõustumisel täiendatakse RahaPTS § 81 lisades konto väljavõtte andmed, kuid saadetud eelnõu tekstis on otsustatud lisaks viitele, ka välja kirjutada, et RAB-il on ligipääs pangakonto andmetele. Luminori ettepanek on, kas loetleda RahaPTS §-s 58 kõik andmeliigid, millele RAB-il on täitmisregistri vahendusel ligipääs või lahendada see ainult viitega RahaPTS §-le 81 ning parandada viidet täitemenetluse seadustikule.

RahaPTS § 58 lõiget 2 täiendatakse lausega, mis sätestab, missuguste RAB-i ülesannete raames esitatud päringutele on krediidasutus kohustatud pangasaladust RAB-ile avaldama. Samas on jäetud muutmata sama lõike esimene lause: “*Ettekirjutuse adressaat on kohustatud ettekirjutuse täitma ja esitama teabe, sealhulgas panga- või ärisaladust sisaldava teabe ettekirjutuses määratud tähtajaks.*”. Ettekirjutuse täitmiseks vajaliku pangasaladust sisaldava teabe esitamine ettekirjutuses määratud tähtajaks ei ole piiratud konkreetsete RAB-i ülesannetega, vaid kohaldub kõigile ettekirjutustele. Lõike täiendus loob ootuse, et krediidi- ja finantseerimisasutus hakkaks päringu aluseid kontrollima ning hindama, mis ulatuses ettekirjutust täita. Ettekirjutuse täitmist ei tohiks siduda muude asjaoludega, vaid kõik ettekirjutused peaksid vaikimisi kohustuslikud. Nende õiguspärasuse kontroll on vajalik lahendada riiklike institutsioonide poolt rakendatavate meetmete abil ilma vastava ülesande panemiseta ettekirjutuse adressaadile.

Ettepanek maksukorralduse seaduse muudatuste osas

MKS § 61 täiendamine lõikega 3²

Kuna EMTA-l on õigus lisaks teabe saamise korraldustele esitada ka korraldusi kontode arestimiseks ja piirangute seadmiseks (§ 131), siis mitmeti tõlgendamise vältimiseks tuleks täpsustada, et § 61 lõike 3² punktides 1-6 toodud loetelu on siduv ainult teabe saamiseks esitatud korralduste osas.

Ettepanek täpsustada § 61 lõige 3² sõnastust järgmiselt: (sõnastuse muudatus märgitud paksus kirjas) “*Täitmisregistri kaudu on Maksu- ja Tolliametil õigus esitada teabe saamiseks korraldusi järgmiste andmete nõudmiseks:*”.

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)

Mari Mõis
Luminor Bank AS juhatuse liige